

Záverečná karta projektu

Názov projektu Evidenčné číslo projektu **APVV-16-0160****Daňové úniky a vyhýbanie sa daňovým povinnostiam (motivačné faktory, vznik a eliminácia)**Zodpovedný riešiteľ **prof. JUDr. Vladimír Babčák, CSc.**Príjemca **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach****Názov pracoviska, na ktorom bol projekt riešený**Katedra finančného práva, daňového práva a ekonómie
Právnická fakulta
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
Kováčska 26, 04075 Košice**Názov a štát zahraničného pracoviska, ktoré spolupracovalo pri riešení**

-

Udelené patenty/podané patentové prihlášky, vynálezy alebo úžitkové vzory, ktoré sú výsledkami projektu

-

Najvýznamnejšie publikácie (knihy, články, prednášky, správy a pod.) zhrňujúce výsledky projektu – uveďte aj publikácie prijaté do tlače

AAB - Vedecké monografie vydané v domácich vydavateľstvách

Daňové úniky, ich vznik a eliminácia. Košice: Vydavateľstvo ŠafárikPress, 2020, 304 s. ISBN 978-80-8152-876-7.

[BABČÁK, Vladimír - ŠTRKOLEC, Miroslav - VARTAŠOVÁ, Anna]

ABB - Štúdie charakteru vedeckej monografie v časopisoch a zborníkoch vydané v domácich vydavateľstvách

Daňové podvody v oblasti nepriamych daní. In: Daňové úniky a daňové podvody a právne možnosti ich predchádzania : (inštitútmi daňového, obchodného a trestného práva. - Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2018. - ISBN 9788081526619. - S. 140-203 [3,8 AH].

[CAKOČI, Karin (45%) - POPOVIČ, Adrián (26%) - BABČÁK, Vladimír (29%)]

Iniciatívy EÚ a transpozícia právnych aktov EÚ zameraných proti zneužívaniu daňového systému. In: Daňové úniky a daňové podvody a právne možnosti ich predchádzania : (inštitútmi daňového, obchodného a trestného práva. - Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2018. - ISBN 9788081526619. - S. 39-139 [6 AH].

[BABČÁK, Vladimír (53%) - SÁBO, Jozef (27%) - ŠTRKOLEC, Miroslav (20%)

ABD - Kapitoly vo vedeckých monografiách vydané v domácich vydavateľstvách

Medzinárodná spolupráca v boji proti daňovým podvodom a daňovým únikom. In: Daňové úniky a daňové podvody a právne možnosti ich predchádzania : (inštitútmi daňového,

obchodného a trestného práva. - Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2018. - ISBN 9788081526619. - S. 264-299 [2,1 AH].
[BABČÁK, Vladimír (38%) - BONK, František (10%) - VARTAŠOVÁ, Anna (52%)]
Teoretické východiská - základné formy protispoločenského konania v oblasti daní. In: Daňové úniky a daňové podvody a právne možnosti ich predchádzania : (inštitútni daňového, obchodného a trestného práva. - Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2018. - ISBN 9788081526619. - S. 1-38 [2,3 AH].
[BABČÁK, Vladimír (52%) - BONK, František (48%)]
ACB - Vysokoškolské učebnice vydané v domácich vydavateľstvách
Daňové právo na Slovensku a v EÚ. [Tax law in Slovakia and the EU]. - 1. vyd. - Bratislava : Epos Miroslav Mračko, 2019. - 910 s. - ISBN 9788056202470.
[BABČÁK, Vladimír (100%)]
ADE - Vedecké práce v ostatných zahraničných časopisoch
Some Value Aspects in Taxation in Slovakia [elektronický zdroj]. [Niektoré hodnotové aspekty v zdaňovaní na Slovensku]. In: Financial Law Review. - ISSN 2299-6834. - Roč. 15, č. 3 (2019), s. 1-19, online. - Spôsob prístupu: <http://www.ejournals.eu/FLR/2019/Issue-3/art/14951/>. - DOI 10.4467/22996834FLR.19.011.11267
[BABČÁK, Vladimír (100%)]
AFC - Publikované príspevky na zahraničných vedeckých konferenciách
Zamyslenie sa nad problémom dvojitého nezdanenia [elektronický zdroj]. [Think about the problem of double non-taxation]. In: Dny práva 2018 : časť V. - Interakce práva a ekonomie=Days of law 2018. - Brno : Masarykova univerzita, 2019. - ISBN 9788021093270. - S. 7-48, online. - Spôsob prístupu: <http://www.dnyprava.cz/dokumenty/48928>.
[BABČÁK, Vladimír (100%)]
AFC2
Tax Law versus Business Environment [elektronický zdroj]. [Daňové právo verzus podnikateľské prostredie]. In: The financial law towards challenges of the XXI century : conference proceedings. - Brno : Masaryk University Press, 2020. - ISBN 9788021095977. - S. 301-326, online. - Spôsob prístupu: https://www.law.muni.cz/sborniky/the_financial_law_challenges.pdf.
[BABČÁK, Vladimír (100%)]
AFD - Publikované príspevky na domácich vedeckých konferenciách
Zneužívanie daňového systému v EÚ. [Abuse of tax system in the EU]. In: I. slovensko-české dni daňového práva : daňové úniky a vyhýbanie sa daňovým povinnostiam : recenzovaný zborník vedeckých prác : 24.-25.10.2017, Košice. - Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2017. - ISBN 9788081525841. - S. 9-50.
[BABČÁK, Vladimír (100%)]
EÚ a daňové raje I. (Zrodenie daňových rajov). [European Union and Tax havens I. (The formation of tax havens)]. In: 2. Slovensko-české dni daňového práva : Daňové raje a zneužívanie daňového systému : recenzovaný zborník vedeckých prác. - Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2018. - ISBN 9788081526602. - S. 9-27.
[BABČÁK, Vladimír (100%)]
EÚ a daňové raje II. (Daňové raje dneška). [European Union and Tax havens II. (Tax havens of today)]. In: 2. Slovensko-české dni daňového práva : Daňové raje a zneužívanie daňového systému : recenzovaný zborník vedeckých prác. - Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2018. - ISBN 9788081526602. - S. 29-59.
[BABČÁK, Vladimír (100%)]
EÚ a daňové raje III. (Budúcnosť daňových rajov). [European Union and Tax havens III. (The future of tax havens)]. In: 2. Slovensko-české dni daňového práva : Daňové raje a zneužívanie daňového systému : recenzovaný zborník vedeckých prác. - Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2018. - ISBN 9788081526602. - S. 61-79.
[BABČÁK, Vladimír (100%)]
Zamyslenie sa nad daňovou politikou (Slovenska/EÚ) z hľadiska jej vplyvu na daňové subjekty [elektronický zdroj]. [The reflection on the influence of the tax policy (slovak/eu) on taxpayers]. In: 3. slovensko-české dni daňového práva : pozitívna a negatívna stimulácia štátu v oblasti zdaňovania=3. Slovak-czech days of tax law. - Košice : Vydavateľstvo ŠafárikPress UPJŠ, 2019. - ISBN 9788081528194. - S. 11-41, online. - Spôsob prístupu: <https://unibook.upjs.sk/img/cms/2019/pravf/3-slovensko-ceske-dni-danoveho-prava-web.pdf>.
[BABČÁK, Vladimír (100%)]

Uplatnenie výsledkov projektu

Výsledky projektu by mali byť zohľadnené pri zmenách daňovo-právnych predpisov, čím by v budúcnosti dochádzalo k znižovaniu daňových únikov. Výsledky sú adresované teda najvyšším orgánom verejnej moci, ďalej ako odporúčania pre Európsku komisiu a ďalšie inštitúcie EÚ, ale aj pre samotnú organizačno-právnu platformu daňovej správy.

Súhrn výsledkov riešenia projektu a naplnenia cieľov projektu v slovenskom jazyku (max. 20 riadkov)

Riešený projekt sledoval tri línie výskumu javu daňových únikov a vyhýbania sa daňovým povinnostiam, a to motivačné faktory, vznik a eliminácia. V tomto kontexte riešiteľský kolektív venoval pozornosť nielen právnym, ale aj ekonomickým a psychologickým faktorom. Závety riešiteľského kolektívu v prvej línii smerovali k návrhu modelu zameraného na predikciu správania podnikateľov s tendenciou k zneužívaniu daňového systému, založeného na teórii plánovaného správania sa / konania. V modeli boli zakomponované ekonomické, politické, psychologické a eticko-morálne faktory, ako aj ich interakcie pomocou piatich prediktorov správania sa / konania, a to: postoj k správaniu sa / konania, subjektívne normy, vnímanie kontroly správania sa / konania, schopnosť a príležitosť. V oblasti vzniku daňových únikov dospel kolektív k záveru o významnom pôsobení a) rozdielov v právnych poriadkoch rôznych štátov pri transakciách s medzinárodným prvkov, ktoré sú využívané v rámci (agresívneho) daňového plánovania; a b) špeciálnych daňových režimov / iurisdikcií, ako sú napr. tzv. daňové raje.

V línii eliminácie daňových únikov dospel kolektív k nasledovným záverom: a) v oblasti legislatívy dochádza ku kvalitatívnemu i kvantitatívnemu nárastu prijímaných opatrení s cieľom zamedziť daňovým únikom, pričom tieto sú zamerané v oblasti dane z príjmov prioritne na daň právnických osôb); b) v súvislosti s existenciou daňových únikov a boja proti nim sa vyskytujú snahy o obmedzovanie oblastí a území nazývaných ako tzv. (ne)daňové raje, boj proti nim však nie je dostatočný a vyžadoval by si razantnejší a koordinovanejší prístup. V niektorých smeroch to vedie k možnému záveru, že nie každý štát má záujem (eminentný záujem) byť efektívny v eliminácii tzv. daňových rajov a skôr sa tento záujem prezentuje iba vo forme slovných a politických proklamácií než v reálnych konaniach; c) opatrenia sú prijímané jednak individuálne na úrovni jednotlivých štátov a jednak koordinovane na úrovni EÚ a medzinárodnej úrovni v rôznom stupni záväznosti – od odporúčaní po akty záväzné s povinnosťou implementácie, pričom z hľadiska tendencií sa postupne prechádzalo od nezáväzných odporúčaní k aktom záväzným; d) implementácia opatrení prijímaných na úrovni EU si vyžaduje zvýšenú pozornosť z dôvodu nedostatkov pri implementácii týchto opatrení (napr. rozšírením pôsobenia legislatívy nad rámec zamerania implementovaného aktu; úprava podmienok preberanej normy a jej zmenená formulácia umožňujúca rozširujúcu či dubióznu interpretáciu, a pod.); e) postupné novelizovanie legislatívy v dôsledku vyššie zmienených opatrení zvyšuje komplexnosť právnej úpravy v pozitívnom smere (postihnutie väčšieho spektra prípadov, eliminovanie možností využívania legislatívnych medzier, zužovanie priestoru pre daňové úniky) i v negatívnom smere (komplikovanosť, neprehľadnosť, zvýšené nároky na autoaplikáciu práva daňovníkom, atď.); f) stav a úroveň legislatívy je jedným z faktorov, ktorý podmieňuje rozhodovanie daňových subjektov vedúce k porušeniu noriem daňového práva; g) existencia daňových únikov má podstatné dopady na stav ekonomiky jednotlivých štátov a realizácie sociálnych vzťahov, preto by mala byť ich eliminácia a boj proti nim prioritou každého moderného štátu.

Súhrn výsledkov riešenia projektu a naplnenia cieľov projektu v anglickom jazyku (max. 20 riadkov)

The implemented project followed three lines of research into tax evasion and tax avoidance, in particular motivation factors, origin and elimination. In this context, the research team paid attention not only to legal, but also to economic and psychological factors. The conclusions of the research team in the first line led to the design of a model aimed at predicting the behavior of entrepreneurs with a tendency to abuse the tax system, based on the theory of planned behavior / action. The model incorporated economic, political, psychological and ethical-moral factors as well as their interactions using five predictors of behavior / action, namely: attitude to behavior / action, subjective norms, perception of control of behavior / action, ability and opportunity.

In the area of origin of tax evasion, the research team came to the conclusion that there are significant effects of a) differences in the legal systems of different states in transactions with international elements, which are used in (aggressive) tax planning; and (b) special tax regimes / jurisdictions, such as so-called tax havens.

In the line of tax evasion elimination, the research team came to the following conclusions: a) in the area of legislation, there is a qualitative and quantitative increase in measures taken to prevent tax evasion, with these focusing in the area of income tax primarily on corporate tax); b) in connection with the existence of tax evasion and the fight against them, there are efforts to limit areas and territories called action against them are insufficient and require a more vigorous and coordinated approach. In some ways, this leads to a conclusion that probable not each state has a genuine interest to be effective in eliminating the tax havens and the interest presented is only in the form of verbal and political proclamations rather than a real proceedings; (c) measures are taken both individually at national level and in coordination at EU and international level at varying degrees of commitment - from recommendations to binding acts requiring their implementation, with a gradual shift from non-binding recommendations to binding ones; d) the implementation of measures adopted at EU level requires increased attention due to shortcomings in the implementation of these measures (e.g. by extending the scope of implementing legislation beyond the scope of the implemented act; modifying the conditions or the wording of the adopted rules to allow for broader, dubious interpretation, etc.); e) gradual amendment of legislation as a result of the above measures increases the complexity of legislation in a positive direction (affecting a wider range of cases, eliminating the possibility of (mis)using legislative gaps, narrowing the scope for tax evasion) and in the negative direction (complexity, opacity, increased demands for self-application of taxpayers, etc.); f) the state and quality of legislation is one of the factors influencing the decision-making of tax payers leading to a breach of tax law standards; g) the existence of tax evasion has significant implications for the state of the economy of the states and the application of social relations, therefore, their elimination and combating them should be a priority of every modern state.